

Preplatna van Šibenika
na tromjeseč 3 Kr.
na pô godine 6 Kr.

Preplatna u Šibeniku
sa donošanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.

Prijedlog broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Kraško razmatranje.

Najnoviji povjestni dogodaji u Europi pružaju nam ljepe primjere o političkoj zrelosti i jednodušnosti, o požrtvovnosti i uzajamnosti te i o uspjesima malih naroda.

Dosta nam je napomenuti norvežki narod, koji je znao dobiti se slobode. Kad njega smo najviše divili je jednodušnost; svaki norvežan bio je u svom mjestu i shvaćao je poduproz obilnosti i zamujnost zajedničkih otačeničkih interesa. I najviši činovnici gledali su samo korist obuči i nisu marili za svoju.

Druži nam primjer pruža borba u Ugarskoj. U ovoj riedkoj borbi tri i ekonomski interes ne samo cijeloga naroda nego i pojedinaca, ali ipak ni pojedinci ni narod u svojoj ukupnosti ne popuštaju.

Ovdje dakle uz jednodušnost vlada i neocišćivu uztrajnost. Ovakova borba mora biti ovjenčana uspjehom.

Ako od djelovanja ovih naroda predjemo na ono našeg, odmah na prvi pogled uvidjamo, da mnogo i mnogo zaostajemo. Na pitanje, bi li i naš narod u sličnim prilikama znao na isti način postupati, bojimo se da odgovor nebi bio povojan. Na žalost skoro da smo ujvreni, da se takva jednodušnost i uztrajnost tako bistro shvaćanje narodne borbe, tako zapostavljanje osobnih interesova, kod nas ne da ni pomisli.

Ova istina mora da ima i svojih razloga.

Mi ove razloge ne ćemo za sada potanko izpitivati već ćemo se samo njekim unzgredno dotaknuti i to onih koji zavise o nama i koje bismo dakle mi sami mogli odstraniti.

Politička zrelost jednog naroda najbolje se prosludi po zrelosti pojedinaca koji narod sačinjavaju. Hoćemo li mi svaliti našu nezrelost na našog tezaka? Hoćemo li mi tražiti, da sebe izvinimo iz prikola da je naš narod većinom težeće ruke, siromašan i da je malašan broj izobrazbi?

To se ne smije, to ne bi bilo dobro.

Vidjeli smo ga na djelu, to ne bi bilo dobro. Rom naše domovine, a i u najnovijim Krivošijama, u Bosni, Hercegovini i u Banovini. Tko nije česta bio na svom mjestu to je inteligencija. Malo je, ali i ono što je imao u svojoj ukupnosti malo i vriedi. Osobe, koje bi po svom položaju, po svojoj kulturi, po svojoj ekonomskoj neodvisnosti morale biti na čelu "svake narodne borbe" za napredak i slobodu, daju se lako zavesti načelničkom stolicom, zastupničkom, profesorskom časti, činovničkim višim činom, odlikovanjima, na-

slovima i drugim izpravnim milostima, koje su im dostatne da zaborave svoje narodne dužnosti i da ugube svoje domovinske osećaje.

Udobjom, izpravnost, častoljublje je bolest naše inteligencije. Ne samo da ne bi zrtvovala koju od svojih životnih potreba, ali ne će se za obuči korist odreći ni savim suvišne lagodnosti. Na prste mogu se prebrojiti osobe pripravne da štograd žrtvuju.

Kod nas za to nije teško postati narodnim dobrovratom, a još lakše je postati narodnim mučenikom. Občenito naše inteligencije drži se kao da i ne pripada narodu. Riedko dolazi s njim u dodir i to samo da ga izrabi. Izbjegava svaki narodni posao, svakomu se življem pokretu uklanja i gleda samo da se ne zamjeri i da ne štetuje svoju budućnost.

Ali za to ipak ne manjkaju gostbe, govor, nazdravice, nedužne demonstracije, u obilnosti kojih i sami priziređuju ne vjeruju. Prave narodne svesti kod naše inteligencije nipošto nema, pa za to nema ni prave radnje, koja bi narodnim ciljevima pomogla. S ovim ne ćemo da kažemo, da nema ljudi, koji ne osjećaju za narod i koji ne nastoje u smislu običih narodnih interesova, ali tih je tako malo broj da njihovo nastojanje nema potrebitog uspjeha. Njihov rad, njihovo mišljenje je posve tude velikoj većini inteligencije, koja sebe ceni toliko, da ova radnike omaložava, a samo sebe i svoju egoističnu, parasitsku radnju drži pravim zadatakom narodnog života. Bog ju stvorio nebo, zemlju, svjet i narod samo za nju. Sve što njoj ne služi nema smisla. Na ovaj način i onaj malo broj narodnih radnika gubi mnogo na svojoj djelatnoj snazi, jer bez oslonca u ostaloj inteligenciji, dapače često u borbi proti njoj, mora da se podaje raznim izvana unesenim strujama, mora da se prilagodjuje raznim staklima i prilikama, mora da izrabi sva moguća sredstva, a da od zla ne bude gore. Osim toga celi teret narodne borbe pada na ovu manjinu, pak nije čudo, da mnogi i mnogi tom teretu prije vremena pôdlegnu, te se odaleče sa poprišta ili predaju u tabor smrževaca.

Ove žalostne prilike traju u našem gradu od početka naših ustavnih borba, pak za to nije se suditi, sto nismo napredovali uporедno sa drugim narodima u izvođenju svojih prava. Bilo je, da buduće kad i kad i ljtne borbe i oduševljenja, ali to je sve bilo poseve kratkotrajno i ostavljalo je za sobom njeki znak umornosti i klenutosti.

Tako će biti i u buduće potraju li prilike o kojim govorimo. Dok naša inteligencija ne bude smatrata sebe samo jednim die-

tom cijelom, naroda svega, dok ne bude svoju radnju uđešavala prema običim potrebama naroda, dottie će ju uvjek od naroda dijetit jaz opreke i nepovjerenja, te će celi narod, u ovoj nutrijci oprečnosti i nesloji, biti slab, da ista ozbiljna preduzme.

Dok u svim dievolima naroda dakle ne zavladaju jednodušnost i uztrajnost i smisao običeg dobra, dottie nema ni govora da bi naš narod mogao slijedit onu vrst borbe, koja je oslobođila Norvežane i koja će do brza oslobođiti Madjare.

U BANOVINI

Na 17. o. mj. Kossuth je pisao Tomasiću, da li i hrvatska delegacija htjela učestvovati u konferenciji koju magjarska koalicija sazvila da razpravi, kako bi se dalo pomoći obiteljima doknadnih pričuvnika.

Valja znati, da je magjarska koalicija uzkratila vlasti novake i po tom da je vlast pozvala u službu pričuvnike. Radi toga mnoge i mnoge obitelji ostat će bez radnje snage; širiće se u narodu nezadovoljstvo, koje će dobro doći vlasti u borbi protiv koalicije; reći će se koalicija je svemu tomu krvu tim što nije dozvolila novacjenje itd.

Kako se vidi vlast je htjela pozivom pričuvnika pokušati da jurija po zadnji put na koaliciju. Nije joj pogomoglo obće izborni pravo, nije joj pogomoglo proglašenje županijskih činovnika, misila je da će joj možda pomoći vojnačka služba pričuvnika, koju su na službu već i zaboravili. Ali magjarska koalicija i ovaj vlasti udaraće hoće da odbije. Ona pozvila za to sve političke faktore na borbu protiv vlasti izbjegavaju joj iz ruku pogibeljno oružje. Ona hoće, da pričuvnici i njihovi obiteljima nadoknadi stetu koju će službeni pretrpti.

Na ovu akciju proti vlasti hrvatska koalicija je pozvala i hrvatsku delegaciju, pozvala je Tomasić i drugove. I ovi su se pozivu odzavali.

Tko je čitao sto su Tomasić i drugovi pisali i govorili proti magjarskoj koaliciji, čudi se ovom oduzeti i za to se onako junacišili i kosturili i toho izlagali u službi Beča. Danas oni vide, da je koalicija nepridobivena i oni su skrenuli, oni su spravni pomoći koaliciji, a sve samo da i na daleče sa poprišta ili predaju u tabor smrževaca.

Ova okolnost prikaziva madjarone u pravom svjetlu. Oni nemaju svoje volje, svoga osvjeđenja, nijima je samo da sačuvaju svoje stolice, svoj položaj. Oni su pred koje doba misili da koalicija mora podleći i za to se onako junacišili i kosturili i toho izlagali u službi Beča. Danas oni vide, da je koalicija nepridobivena i oni su skrenuli, oni su spravni pomoći koaliciji, a sve samo da i na daleče mogu tlačiti naš narod.

Sve ovo što se događa treba, da se zapamtiti i dodje do osvjeđenja, da Hrvati ne mogu napraviti.

Osnova rogovske opatije, zaštitu samostana sv. Marije u Zadru, zadužbine prema samostanima sv. Krševana u Zadru, sv. Stjepana kod Splita, sv. Tome u Biogradu, sv. Petru na Rabu itd., u kojima se je najvjernije njegovala glagolica, tako da su i samostanska pravila glagolski napisana blia, sve to mojelo obistinjeno Assemanom tvrdjenje, i opravdava mudro ponašanje velikoga hrvatskoga kralja Petra I. Krešimira u pitanju glagolice.

Petar I. Krešimir, veli Niemac Büdinger, bio je u prvom redu kralj Hrvata; i ako je potpis latinskom svećenstvu po dalmatinskim gradovima da se pritisne slavenska liturgija, ipak biskupije biogradske, kninske i ninske, sve tri od njega opet, a da ne poruši s jedne strane pouzdano i u srdu odnosaje sa latinskim svećenstvom, dok je s druge strane tvarno sudjelovao, da se taj sveti amanet sačuva u bielo-hrvatskoj, gdje latinski nije mogla biti se uvršću, niti koristno djelovati pre poznavanja narodnoga jezika. U bielo-hrvatskoj, veli učeni Assemani, zaključnu splitskoga sabora nisu vredili niti su u djelu stavljeni, to ostala glagolica u svom munumu uživanju, pod mogućom zaštitom hrvatskih vladara.

Prava se svrha ovim biskupijama iztiče, piše Rački, osobito u kninskoj, jer ne samo sto joj bi svu zemlju prama sjevera do Drave podčinjena, gdje je u Posavini zamjenila njekadanu sisačku biskupiju, nego bijase neziju biskupu nadjenom i ime hrvatskoga biskupa (chroatensis, Chroatic episcoporum), te povjerena mu odljuna služba dvorskoga kancelara. Taj kninski ili hrvatski biskup

Predplate i pisma šalju se Uredništvu. Ne frankirano se pisma ne primaju. Rukopisi se vraćaju. Oglaši, priobčena pisma, zahvale itd. tiskaju se po 20 para redak - - illi po pogodbi. - -

dovati dok nad sobom imaju stvorova pripravili, da se u svakoj prigodi prodaju bojnim nudicu. — Hrvatski narod ima u svojoj sredini najveće svoje neprijatelje i treba, da ih sa sebe zbaci.

Spor između Austrije i Srbije.

Usled odlučnog, muževnog držanja Srbije prema Austriji u pitanju carinskog saveza s Bugarskom došlo je do prekima svih daljnih trgovackih pregovora između Srbije i Austrije. Srpska je vlast opozvala svoje delegate iz Beča. Ovo se smatra početkom carinskog rata između ovih dviju država. Gleda prislinski mjeri, koje je Austrija već poduzela, srpska vlast ne misli ništa odluci do otvara Skupštine.

Glas Skupštine bit će svakako za to, da se zapodje borba, jer je za nju ne samo većina Skupštine, već i dobar dio opozicije. Skupština bi se imala otvoriti upravo sutra. Misli se, da će ona akademijom odobriti osnovu carinskog saveza. — Medju trgovcima razvija se živa agitacija, kako bi se opozvale sve naruče upravljene austrijskim trgovcima i kako bi vlast odredila sve što je shodno, da se prepreći uvoz i transit trgovine austrijske. Osim toga činovnici nastoje, da carinskog savezu daju sasvim politički značaj, da te slučaju ekonomskog rata s Austrijom, stavljaju vlast na razpolaganje polovicu svojih berova. Srbija je medju nakanima odvratiti prisilnim mjerama Austrije zatvorom srpske granice svakoj austrijskoj preverenci. — Dok se ovako spor razvija, podunavski narodi s udjeljnjem gledaju na postupanje Srbije. Simpatije tih naroda okrenuta su već prema Srbiji i njihova joj pomoći ne može da izostane.

Magjari se također veseli koraku Srbije.

Franjo Kossuth napisao je u „Budapest“ krasan članak u prilog Srbije, u kojem zagovara slobodu i emancipaciju balkanskih država. Na brojavi srpskog novinarskog društva, koje je Kossuthu zahvalio na članku, ovaj je odgovorio, da Ugarska država i Magjari žele živjeti u srdičnom prijateljstvu sa slobodnim i nezavisnim balkanskim državama. — U zadnje doba dolaze pak viesti, da i Rumunjska kari pristupiti u carinski savez sa Srbijom i Biogradom, u kojem zagovara slobodu i emancipaciju balkanskih država. Na brojavi srpskog novinarskog društva, koje je Kossuthu zahvalio na članku, ovaj je odgovorio, da Ugarska država i Magjari žele živjeti u srdičnom prijateljstvu sa slobodnim i nezavisnim balkanskim državama. — U zadnje doba dolaze pak viesti, da i Rumunjska kari pristupiti u carinski savez sa Srbijom i Biogradom. — Obistini je to se, onda će biti jači, a po tom i konačni uspjeh signiranji. — Nadat se je da taj uspjeh ne će izostati, ako se svih podunavskih naroda prevlada ujedrene mogu održati zajedničkom neprijatelju i osigurati sebi bolju budućnost.

Fobjeda liberalaca u Englezkoj.

Konservativna unionistička stranica u Engleskoj doživjela je ovih dana pri izborima za parlament takav poraz, kakva se još ne pamti u političkoj historiji one zemlje.

Prije pet godina ta je stranka bila na vrhuncu svoje moći, sad je gotovo uništena. To nam dokaže brojke o izbornim uspjesima i neuspjesima,

bijaju dvorski ili kraljevski, pak je svuda sliedio vlastaocu.

O tomu ravnatelj biskupu veli Toma arcijakon, da je zadobio u vlastištvo mnoge župe i posjedovanje Širokom po svoj kraljevinu: *Hic multas optinuit parochias, habuitque predia et possessiones per totum pene regnum Chroatie.*

Ne može biti sumnje, da se medju te župe imade ubrojiti i šibenska županija, jer ciela njezina povijest prošlost proniknuta je cistim hrvatskim duhom, jer se u njoj sačuvala hrvatska služba kroz sve vremene narodne hrvatske samouprave, i jer je kninski hrvatski biskup bio masljenik ninskih Teodozija i Grgura ne samo u dvorskoj časti, nego i u promicanju hrvatske ideje u crkvi božoj.

Ono pak što Arcijakon piše u istomu poglavju, da je t. j. Trogirskoj biskupiji bio pridružen Šibenik sa cijelom županijom: „...aestrum sibi necesse cum tota sua iupa, valida se odnosi na kasniju dobu, svakako poslije vladavine Petra I. Krešimira.“

(Slied)

Stranka nasuprot, koja je prije pet godina bila kao mrtva, ustaže sada slavodobitna, jaka i moćna, a to je stranka liberalaca.

Tko prati javne stvari u Englezkoj ne će se tome čuditi, a još manje, kad promišli na posljedice englesko-burskog rata. Ovaj rat zduo je težak udarac englezkom imperializmu. Ovaj je rat najbolje dokazao, da moć i veličina Englezke ne potiče na snazi vojske, već jedino na diplomatskoj vještini, koja zna izrabljivati tuđe nesloge. Imperializam nije više narodna strast, koju je htio Chamberlain i dalje gajiti svojom politikom. Ta je politika u zadnjim izborima naprosto bankrotirala. Liberalna stranka uspijela je, da ju utuče. Ona se je oslonila na demokratski princip i moral, če za taj princip da unapred radi. Koliko je to pak u Englezkoj moguće, to je drugo pitanje. O tome bi se dala napisati duga studija.

Englezka je po svojim narodnim slojevima nešto posebno drugo, nego li su druge države. U njoj demokratska i socijalistička misao ne nalazi sve ono, što nalazi n. pr. u Francuskoj. Pridojamo k tome još i pitanje pučke prosvjete, a onda je razlika bit daleko veća. — Prema tome danasna pobeda liberalaca ne može se smatrati izljevom realnih, neoklonskih narodnih težnja, već nečim, što je uzstediло više iz nekog trenutnog razpoloženja elemenata, što su sudjelovali u ovom borbi. Moglo bi se za to vrlo lako dogoditi, da pobeda liberalaca bude samo privremena; tim više, što je ta stranka u svojoj suđnosti još uvijek aristokratična. Budućnost će i ta odlučiti, ali je značajno, da ova pobeda ne bi bila tako občinita, da nije u njoj utjecala aktivnost srednjih i mlađih staleza.

Pred izbore u Rusiji.

U revolucionarnim i demokratskim krugovima širi se misao, da se sva buduća akcija ima usredotočiti oko izbornoj borbe. Prevlađa li ta misao, onda će sva borba u Rusiji ući u savim novu fazu. Izborni sustav na zadovoljavaju sigurne oporebene življe. Težakome se je stalište nešto udovoljilo, ali radničkome nimalo. Treba pak znati, da srednji i intelektualni slojevi simpatizuju s radničtvom, i da hoće po sto po to, da ga pridruži. Nastaju pitanje hoće li oni to moći dostignuti u izborni sistem, koji je odobren? Po našem mišljenju, stojeći na brojkama, izključena je ta mogućnost. A onda je naravsko posljedica, da će nastajati izbori biće novih istra, koja će stara nezadovoljavaju razplamtili i koja će prouzrokovati nove požare. O tome nema sumnje, jer pod pepeonom danas tinjanju u Rusiji tolike žarave, koje su crvenom svoga žara pritajali samo za to, jer im je odneseno okolno gorivo, jer se je iz zraka oko njih iztisnuo oksigen pomoću dima od baruta. — Ali kad se zrake malo pročisti, kad se novo gorivo primakne, otet novog plamenja. — Mi primazjemo, da je težko sve to predusresti, ali vlast, koja mora da idë za tim, da ne izazove gradjansku ratovu, morala bi mnogo i mnogo toga pregorjeti i razkrstiti, a već jednog s očima tradicijama, koje su bile uznakom svega onoga, što se kroz ovu cijelu jednu godinu u Rusiji događalo. *Salus reipublicae suprema lex esto!* Vlastodržci ruski kao da ne znaju za to načelo.

NAŠI DOPISI

Split.

Dopis iz Splita, u kojem smo se pozabavili pitanjem kućarne, uzrujući je žive „Slobodi“, pa u svom 1. broju o. g. bjesni na našeg dopisnika, koji da bez temelja i bez obzira napada na demokratsku stranku. Pisac „Slobode“ iako učena osoba, vješta perm, ima-tu manu, da ne promisli na svaku riječ, osobito kad daje drugima svjedočest. Za njega su jednostavno lažici, prodanci, izdajnici svim oni, koji neće da slijepe dobrobitu svakog. Ali tko hoće, da mi se dobrobita, mora biti svjestan onoga što radi, ne smije mijenjati svoju načelnu uvjerenja, ne smije da ječer dižat i veličat narodne borce, a sutra ih bezrazložno u blato bacati. Saživač onoga sastanka u poslu kućarne morao je puku kazati, kako je onaj zakon zastario i da ga je sada vlast počela netemeljito provaditi, kako Split još nije toliko uznapredovao, kako nije još u takim povoljnim prilikama, da bi se mogao uporediti s velikim svjetskim središtema. Morao je nadalje puku veličiti, kako je občinsko upraviteljstvo učinilo sve moguće, da provedu tako nesnosnog zakona osjetiti, ne obazirajući se pri tom na najmanje na onu korist, koju bi občina pružala iz te provedbe; morao je naglositi, kako je dapace občina uložila i utok na vjehovno sudiste, ali da nadležni faktori nisu htjeli uvažiti sve razloge, koje je vrlo vješto u tom utoku bio naveo načelnik dr. Trumbić, a u javnost iznio g. Dujam Mikačić; sve je to morao saživati iskreno izprijeđiti, a ne svaliti svu krivnju na zastupnike na carevinskom vječu i krsiti ih izdajicama i prodancima. Ovakova takтика skroz je prozirna i nije na čist saživati.

U ostalom neka zna taj gospodin, da vaš dopisnik nije lažac, nit se je ikada takovim pokazao.

Bio je uvek neustrašivi pristaša hrvatske misli, pa kao takav i ne može da bude protivnik demokracije, kako to misli pisac „Slobode“. U splitske novine ne piše ništa ne za to, što bi se sramio onoga što piše, jer nema za što da se srami, već za to što ne odobrava pravac tih novina, koje su se sve nasle složne u tome, da samo kritikuju po svome čefu.

Pri koncu treba pitati pisca „Slobode“ još jednu. Jesu li odgovorni današnji narodni zastupnici radi onog zakona o kućarini? Ako jesu, tad neka se kamenuju, ako nisu, tad se u njihovo poštje ne smiju ticati, tal je zločin tužiti njih na rodnu, svakom na njih krijući za nešto, u čemu nisu imali ujedla.

Što se tiče izvještaja Dr. Makale o ovom predmetu, tiskani u „Slobodi“, moramo kazati da je njegov način razlaganja umjestan i uvjerljiv. Pohvaljuje narodu čisto i bistro kazati, da je vlast ona, koja hoće da ga dere, da ga ostromuši i izperi. Samo tako narod će znati odakle ga zblijed hje, osvjetiti će se, raditi će za se, za svoju dobrobit i slobodu, te će postati tako moćnici da pozove na odgovornost svakoga, koji ga nepravednim nametima.

Al do toga ćemo doći jedino međusobnim iskrenim radom i štovanjem, a nipošto međusobnom mržnjom.

Cestina.

Dne 11. ovoga bila je u Sinju sjednica novog občinskog vjeća; množtvo seljaka iz okolice zgradio se u Sinju, kôd od pažarnog dneva, baš nešto izvrednije, hoće da vide i čuju nove vjećnike, ona koja hoće da je to občinsko vjeće, misli bilo, kako ih zastupaju. Ta značajnije povjaka i menite, te ako sam i sićutan, od sve zastupne proučenju se kroz jatorne seljake "do prvih redova pred vjećnicom, a da sam samo za centimetar bio širi, ne bih ni došao. Bacim pogled po vjećnici, te da ne znađu, da je to občinsko vjeće, misli bilo, da je odjel velikoga gospodiske kuće u Beču, a ne občine sinjske, koju sačinjava 41.000 seljaka. Neka i kluboka, promišli, samo neki je izpod njega putem i srača. Ovdje tko dřima, tko zjeva, njetko pali, a iz ugla vjećnice gospodje u crvenoj dolami, razvezalo sve na devet, pa mimo dnevnih red predlaže, da se starom Patriarku za zasluge podigne spomenika u novom občinskom domu. I predlog jednoglasno bi primiljen. I tako će naš Patriark sa Žankove Glavice u Boričevac, te najposlije, ako vjernost pouzdanika ne izdaje, na glavni trg, a tada blago nami!

Nakon odobrenja spomenutog predloga ustaje jedan vezežasni, te predlaže da se prima zamolbi D. R. Maza, proda ovomu uz cenu od 10.000 K. Rabinica i zemljiste oko nje, da nadograđi ambulatorij.

I ovaj se predlog prima, prodaje se ribarnica i zemljiste oko nje za 10.000 K, a sve zajedno biće zapalo občinu od 20 do 30.000. Nije li bolje i pravednije bilo, da občina, kada ima dva liečnika, po sebi učini ambulatorij i dade ga liečnicima na razpoloženje, a da ostane občinsko vlastištvo s nadzorom nad njim? Nu druga je po sredi, biva: u Sinju se čini sve kako se svjida porodicu koje je član i Dr. Mazzi.

Po tom se prelazi na toku o izvješću Zemaljskog Odbora odnosno vodovoda u Sinju. Štor Pipe čita, razloži kô najvećij hydraulik i dokaziva koliko će dat vlasta na jedan, koliko na drugi način, pa zaključiva i predlaže, da odmah Sinj dade, ne znam u dušu pravo ili šest ili sedam hiljada, a sela tri hiljade. Svi se vjećnici složi u pitanju, da se to izvede, samo se razdjose u načinu kako i gdje, da se točci postave. — Znam da u Sinju treba još vode, ali osvrnimo se čakom na sela i upitimo se: ima li ovim svugdje vode? doista nema. Dakle ako treba sinjaninu vode, treba kô i kamo više seljacim; pa zašto da se dopričnaju sa vodom u Sinju i te tri hiljade, kôd sa gospoda vjećnicima skupaju od želje? Jesu li gospoda vjećnici zastupatelji naroda po duši — a među se njeki da su još i svjetinjai — mogli povrđiti taj predlog, kad Sinj^a, kako se je jednoglasno dospisnik „Nar. Listu“, obiluje novcem i nećete potrebiti od seoske pomoci? Tim više to se nije smjelo, što Občinski Zakon u § 75 kaže. Troškovi za nastave i ustrojenja, koja korist donosi samo pojedinim odolomcima Občine, kao n. pr. troškovi ... za javne česme i vodovode itd. imaju biti namireni od dotičnih odolomaca.

Da se unapred ogradi protiv svakog slučajnog napadaju sa strane Sinjana, reći cu: Istina je da se u Sinju i seljaci služe vodom, jer je on srediste i stjećiste svih naših sela koliko radi raznih uređa, toliko radi trgovine, ali uprav Sinj s tim jest na koristi, što se u njih seljaci sprijavi, pa kad je na koristi, morao bi za svoju korist i troškove njeke preuzeti, te same urediti vodovod, kako narod radi njihova boljštika, ne bi oskudjevao vodom, kad dodje u Sinj da potroši. — Na taj način svršiće spomenute tri točke, izključivo tijave se varozi, bez najmanje bitne protivnosti. — Poslije četvrti, tache, koju je podigla dosta žamora kod svih seljana ostavim vjećnicu i odah cu, uveren da ni u stvaru više sto izgubisimo, mi u novom što dobismo. U nas osta: pleti kotac, kako mu i otac. *Patulj.*

DOMAĆE VIESTI

Krivotvorena brzojavka. Mi smo toliko putajavili, da je u Šibeniku naš Sokol brzojav Šinjskom, i da je taj brzojav došao u Sinj krivotvoreno. Pitali smo, da se iztraži, gdje je brzojav bio krivotvoreno, ali do danas c. k. uprava brzojava nije pronašla mesta, preim je to bilo na 19 studenoga pr. god. i od onda bilo je posve lakšo dozvati. Kako čujemo brzojavni činovnik Lovričužio je „Hrv. Krunu“, jer da ga je togo oklevetalo, kao da je on krijevotvo brzojavku. Što mi znamo u stvari je: ovo brzojav je bio u Šibeniku predan na 19 Studenoga u sati 12 i 30 činovniku Lovriču, čisto i bistro napisan, a taj brzojav je prispjeo stranicu u Sinj na 9 i 12 krivotvoreno. Nadalje imademo uznaku sumljati, da je brzojavu tečenjicno bilo krivotvoreno i da se je to po svoj prilici dogodilo na Šibenskom brzojavnom uredu.

U svakom slučaju dužnost je C. K. uprave posta i brzojavu, da ovu stvar iztraži i to čim prije. A mi ćemo to uporno pitati, jer smo vidili tekst i jedne i druge brzojavke svojim očima. *Sokolaš*

Za načunu sumpura i galice. Poljodjelska poljovnica otvorila je upis za načunu sumpura i galice, koja traje za sumpor sve do 30 travnja t. g. a za galicu i dalje. Ove godine za sumpor poslovnicu dava 2.000 škonta na svaki 10 kvintala sumpora, što nam održava tajnu, da je poslovica ovaj škonto do sada držala za se i da ima škonto i na galicu. Evo poslovica najboljega mašo tvrdnji, da kad bi se poslovica uredila kako treba, da bi se mogla sama po sebi uzdravljati.

Plesovi. Primali smo, da će u nedjelju po 4. veljače o. g. biti u kazalištu „Mazzoleni“ plesna zabava na korist prosvjetnog privrednog društva „Srbska Zora“.

Naslov trgovima preporučamo već unaprijed da se obskrbe dobrovrat vromstom sumpura i galice, jer smo im lanjske godine zapjevali, da ćemo s imenima na središtu. Ovoliko na znanje njima, a onima koji prodaju gomu za navratne loza preporučamo umjerjenu cenu i bolju vrstu.

Njemoj jeđu pse. Ne samo kod nas, već po svemu Balkanu, razapeta je mreža germanске propagande. Kultura njemačka iznosi se na uzor našemu narodu, koji je smatran mizm sojem. Pak kad još naši dogonjici spomenju njemačku kuhinju, onda ćežde čisto da pukne od naslađe. Vredno je pak znati, kako je njemačka mirisava kuhinja u novije doba počela u svojim sudovima kuhati paže meso, kô se, kako nam brojevi, kuhne, tome kulturnom narodu ipak svjđa. Lovački list: *A. Hugos Jagd-Zeitung* donosi ovo: U Njemačkoj je pas službeno priznat klomionim životinjom (Schlachthier), pak se stoga tom godinom potuće stanoviti broj pasa. Po službenom izkazu, konačno pregleđa životinju, potućeno je u Njemačkoj državi god. 1904. samo prvi semestra 2524, utovljenih pasa. Od ovih spada na Prusku 384, na Bavarsku 140, na Anhalt i na Württemberg 88 životinja. Ostatak otpada na manje države.

Dodajmo još, da ovaj narod još i mačke jede pak onda hvalimo im kulturu i ovaku ... kuhinju, kojoj se sreću, da vredno je govoriti oksasno. Al tih je malo. Al od netkoće počuva nešta: Obični rukobac kôd nam je iznajmo našem božiću, ni danas mu se nešto neće! *L'Esther* učiteljevičice više hlijadi kruna same je globo. *Prvi svjetski rat* u Šmail-aga krvav harać kupi. Nekim kababani, na ovoj čini da crkni od leđa. Ako se zdravlje izprijevoditi u njihov primjer, bitježim se s poštovanjem.

Način način način.

Uz mjesto bezpravljaju, t. j. iz Vodica nam pišu: Po čl. 65 Obč. Prav. seoski sborovi sakupljaju se, da razpravljaju o poslovima njihove osobite koristi našeg radi danjaka ili prislužba na teret dotičnog odlokusa. Vodici posjeduju šumu t. zv. „mali gaj“. Vlada odlučila posjeći ga i pošumiti boricima. Za takova provedbu dužnost je bila občinska uprava sačinjati „seoski sbor“. Pa što uradi načelnik? I hebaslatni seoski sbor, i bez savazati občinsko više natjera svaku kuću sa 5 nadmica da sjede gaj i sa 5 kruna u novcu za svaku hrpu posjećene. Pučanstvo se ovom bezakonju prati.

Hrvati predjeli put. Predjeli put iz Vodica do Bribira u najgorjem stanju; osobito onaj dio što prolazi kroz skradinsku občinu od Gaćeva do Mostalj. Žal, ko gaša jaja nerazasut. Kolima težko prolaziti. Do koga je nek povidi i dove urediti.

Potvrđena osuda. Namjestništvo pod broj 44777 potvrdilo je poglavarskemu osudu broj 15159 kojom klijun osudjen Stipe Franić Kesić pok Jose i Fran Antulov p. Mate iz Privč-Sepurine svaki na k. 20 štu na Rokovo pr. god. vijal trobojnicu sa grbom trojdice. Uložen priviz na Ministarstvo unutrišnjih posala, a i naši zastupnici imali bi se zauzeti za rješenje osuđenjih, jer kad na seoskom stiegu vije austro-ugarska trgovacka zastava bez previsnje dozvole, za što ne vije i sa grbom Trojedne kraljevine? Ali samo potonja bude o tome srušena?

Način način način. Iz Betine, primamo i radio uvršćujemo: Otrag njekoliko dana poslala su nam za našu „Hrv. pučku knjižnjicu“ više knjiga slijeđeće gospoda: Berko Kirigin unir, rav. učitelj 16 veoma krasnih djela, naš domarac vrl. D. Tomo Bilić 69 komida. Zahvaljujući od svoga pomenutog gospoda, željom, za odstupanje predsjednik,

A. Sladić knjižnjicar,

za odstupanje predsjednika!

Iz Rupa, nam pišu: Ljetino ove godine mještance, Kukuruzu bilo u srednju, gdje ga voda polovkari vjeće; vina i tako tko nije polovat okasno. Al tih je malo. Al od netkoće počuva nešta: Obični rukobac kôd nam je iznajmo našem božiću, ni danas mu se nešto neće! *L'Esther* učiteljevičice više hlijadi kruna same je globo. *Prvi svjetski rat* u Šmail-aga krvav harać kupi. Nekim kababani, na ovoj čini da crkni od leđa. Ako se zdravlje izprijevoditi u njihov primjer, bitježim se s poštovanjem.

Javljaju nam, da se ove godine od 15—25 o. m. daje Rupljanim amer. loza iz Vrane mukte i to onim, koji su upisani ne znamo, hoćeli i jedan po lozu po ovakom nemrevenu i čiti.

Blagajna za Štednju i Zajmove u Vodicama koncem prosinca brojila 356 stalnih članova, od kojih 14 odkazanih.

Njegov aktiv:	
Zajmovi zadružarima	K 94703.80
Izkaznica potrošača	6207.12
Razni računi	8095.67
Novac u blagajni	586.10
Ukupno K	109592.69

Pasiv:	
Prištendija	K 43875.88
Tekući račun	58628.04
Izkaznica dohodaka	2946.77
Zadružni djelovi i pričuva	4142.—
Ukupno K	109592.69

GOSPODARSTVO

Naše voćarske prilike. Kad govorimo o našem voćarstvu, tad moramo u prvom redu spomenuti smokvu, koja je danas kod nas svukud razprostranjena, svukud lijepe uspive, a još ljepše radja. Koja voćka rodila ili ne rodila smokvu sjeđljeno nosi redoviti svoj plod. Od nebrojenog množstva smokvovih stabala sto se u pokrajini goje, mogli bismo imati mnogo veću korist u trgovini, nego li je imamo danas. Koji su tome uzroci? Prijе svega moramo spomenuti, da kao što naš gospodar u obće, tako i težak napose, ne posvjećuje stablu smokve nikakove skrbi, već ga pusti da raste, kako ga priroda goni. Ni plodu daje osobite važnosti. Ima mjesta u našoj pokrajini, u kojima se svinje hrane smokvama. Najbolje se smokva unovči po gravdovima i to prodajom svježa voća. Pogledamo li čakom na način, kako se pripravlja smokva kod nasu?

Na razpravu pristupilo je dosta publike. Izbilo je po dvama svjedocima, da je slija namešena uvrđda župniku, premda obtužen je to zanicu i uvrđdo da on nemade ništa proti župniku. Glavni svjedok M. nije otišao na sud ni krive niti utinu riječi. Krivac je riešen.

Javno mnjenje u mjestu izreklo je svoj neopovrži sud proti obojicu.

Kad govorimo o našem voćarstvu, tad moramo u prvom redu spomenuti smokvu, koja je danas kod nas svukud razprostranjena, svukud lijepe uspive, a još ljepše radja. Koja voćka rodila ili ne rodila smokvu sjeđljeno nosi redoviti svoj plod. Od nebrojenog množstva smokvovih stabala sto se u pokrajini goje, mogli bismo imati mnogo veću korist u trgovini, nego li je imamo danas. Koji su tome uzroci? Prijе svega moramo spomenuti, da kao što naš gospodar u obće, tako i težak napose, ne posvjećuje stablu smokve nikakove skrbi, već ga pusti da raste, kako ga priroda goni. Ni plodu daje osobite važnosti. Ima mjesta u našoj pokrajini, u kojima se svinje hrane smokvama. Najbolje se smokva unovči po gravdovima i to prodajom svježa voća. Pogledamo li čakom na način, kako se pripravlja smokva kod nas, odmah ćemo se uveriti, da taj način nije ni malo praktičan.

Smokva se većinom ostave na stablu, dok uvenu i kad se pokupe, izlože se suncu, da ih prži, pa kad su dovele suhe, zbiju se u kašune i svršila pravda. Ima mješta kod nas u Šibeniku, gdje razpolavlju smokve i tad ih izlažu suncu. Ovakvo priredjene smokve ne mogu doduše igrati u trgovini velikim ulogu, već samu onu sporedne vrijednosti i ovo je uzrok, da uza sav nebrojeni rod naših smokava, ipak nam se uvažaju smokve iz Grčke i Italije, dok smo naprotiv uvjereni, da bi mi mogli našim suhim smokvama obskrbljivati cijelu Austriju.

Budući sa smokvama lako unovčiti i kad je svježa i kad je suha, to nam je osobitu brigu posvetiti, da se kod nas razprostrani štovač i podesnija gojitba smokve tako zvane petrone, t. j. one, koja rano dozrije, onda latice, koja najviše godi ukusu gradijanske ruke, a za tim crnoće, modruške i t. d. t. j. one, kojoj je plod dosta masnat, a timaravno i najsladči, kada se osuši. Doduše moramo priznati, da doba, kada kod nas dozrijevaju smokve nije najprikladnije za sušenje, a to radi kiše i velikih rosa, što uprav u taj zemalj padaju, te smo s toga mnenja, da bi se imale i kod nas početi upotrijebavati peći u ovu svrhu. Ovakove peći, koje ne zapadaju mnogo, moglo bi nabaviti svaku našu selo, dok ih na žalost ni po gradovima nemamo, što je najbolji dokaz našeg gospodarskog neznanja. Koliko i koliko bismo više koristili crpalji od smokvama, kad bi mi njihovo sušenje pecima obavljali. Nije li greshota od Hoga vidjeti i po gradovima i po selima, da se plod smokve bacu po ulicama, kao najnevaljanje voće? Kako bi nam bilo sladke preko čime crne jesenske ozuljine, a da i ne govorimo o liepoj svotici, sto bismo mogli za njih izbiti. Treba dakle da se prenemo i da se otresemo neznanja. Rad oko sušenja smokvama neiziskiva. Bog zna kakova znanja: on iziskava samo malo dobre volje i drugo ništa. Nijedan dobrostojeći posjednik nebi smio biti bez peći za sušenje smokvama, te s toga ruke na posao, jer je bolje dobro početi ikad, nego nikad.

Pošte smokve, od svih voćaka u našoj pokrajini, prvo mjesto radi svojevog razprostranjenja zauzimaju bajam.

On ne bira tlo za sebe a i ne iziskava druge trige do one, da mu se plod bere. U onim predjelima, u kojima je filoksera uništila lošu, a američanska teško da bi uspijevala, prepričuti je da se zasade bajam, a dobro je da se pod njima goji buhač ili kojoj od sočivica. Naravno je, da moramo pri izboru paziti i na vrstu, te čemo se drzati onih meke ljupine, jer su više traženi u trgovini. Uzmemo li u obzir, da se bajam u Europi puno ne goji, ili ne bar onoliko koliko potrebe iziskuju, to je onda lako shvatiti, da ga se svukud traži, i da ga je posev lako unovčiti preko cile godine. Hektilitar dobrih bajama može se vazda prodati od 20—25 K, a to je zaista lijepa svota napravna truda, što ga oko bajama ulaze. Pošto je bajam nježan i ne trpi toliko predušivanje, to se radje svjetuje, da ga se ugoji iz sjemenskih i to od gorkih bajama, jer su ove jače i njihove su žile tvrdje, a kad porastu tad se navrnu na najbolju plemeniku, i to naoko jer se tako najlakše prime.

Kao što maslina, tako i bajam trpi prijevov naših gospodara, a taj je, da ne radja svake godine. Gleda roda maslina govoriti smo lani, a što se tiče prigovora bajama i on je neosnovan. Bajam kod nas procvat će i okiti se cievnim svake godine redovito, a ako dobro ne zaveže ili, ako i zaveže, to mu plod odpada, tonu na njemu krov. Kad su zimski dani mečav, tada bajam procvat rano i dogodi se, da prije nego se je plod zametnuo, ili po zametku, kad je još nejak, zahvatiti ga slana ili mrz i ofuri ga. Ovome bi se moglo doskoriti, kad bi se preko jeseni kasni okopalo oko bajama, time bi žile očutile nešto više leda i bajam ne bi sigurno posve rano protjerivo, te bi se na taj način moglo postići to, da nam mrz ili slana ne ofuri plod. — Proslidit ćemo.

KNJIŽEVNOST I UMJETNOST

Fra Šrga Martić.

(Nastavak v. br. 73.)

Ganjivo je i ono, kad pjesnik završujući — Ustanak u Bosni i Hercegovini, pak bojeve srbske i crnogorske, misleć na gusle obješene u gori iz njegove smrti namanjajuće ih mladomu pobratimu:

„Kad nabasaš u njoj gusle same,

Uzmi puste kano leno vlastno,

Ter ih snesi u kršno Primorje,
I dodavaj pobratimu mladu,
S kiem ti se zadragat valjade,
Jer sam njemu guslu zarekao,
A tebi je davoriti čine,
Pa dovezni kako znala s njime!...“

Zaljubo, te se nije izpunilo. Despot, komu gusle bijaše ostavio, umri prije fra Grge, pa sad gusle ne znam tko će prisvojiti. Bože da, da im se ipak baštinički nadje! Budu ovdje mimogred rečeno, da je Martić tom prigodom spjevao svomu pobratimtu krasnu elegiju, tiskanu u zagrebačkom "Viencu". Ovo to za napominjeno, jer dok su nasi listovi nabrali prigodom Grgine smrti pojedine dana pjesničkoj sastavke, koliko mi je poznato ne spomenute ni ovog, a ni onog — Putovanje u Primorje god. 1884. Pa Martić je uplivao i na svršenome nekoj pjesnici. Spominjem Despota i Palmovića. Prvomu su najbolje iznzesli li "Suze" one pjesme, gdje je slijedio Martić, kao što su "Zagreb-grad", "Zvono u Bosni", "Augustu Šenon" i još neke druge. O Palmoviću godinu reče pok. pjesnik Badalić, da mu niesi mogao naši glednici u pjesmici umjetnijem, nego da su mu bile uzorom jedino narodne naše pjesme. Ali kad dočitaš Palmovića svega, kako će se uvjeriti, da se ugledavo i na Martića, kao što je nedovjedeno, e je istog poznavao vrlo dobro.

Nisam ja ovim htio Martića prikazat kô kritik, jer ime Martić traži nekoga drugoga, pa bi pisac ovih redaka najstretniji bio, kad bi brčnje pre napisalo obširnu studiju na kojem stranom jeziku o dnu pjesniku Osvetniku; — ja sam nastojao kojegod ljetopu iznjeti Martićevih najboljih pjesmetova a tom namjerom, da naša mlađe lista bolje digne Osvetnika. Čitatelj će i još jedan razlog opaziti, kako je, naime, pustio o današnju dobu, kad zavladala mlakost neka ubitina, neko bezpuči knjepinu, u koje se zavuklo kando neka travička, pa se je lako ne otresemo. — Jedino naša mladost kadrna bi bila, da u budućnost barem počake, e nismo ni ko raci, svaki dan da natrag idemo. Uprrav s toga, nakan sam bio, da joj preporučim Grgine Osvetnika. Martić je dakle naišao div. On je slobodno mogao s sebi utvrditi onu Boenovu: „Ja ne pišem mastilom kako ostali, nego pišem krvlju srca svoga, sokom živaca svojih“. Doista Martić je svoje pjesme izpisao krvlju srca žarkoga svoga. Nisu Osvetnici prosti kakav obični epos: ovo je djelo vježkovka! Čitat ih, ti ćeš se zanjeti, a jes li pjesnik, od zemljića ćeš odsakati, i umiriti se moć ne ćeš od zemlje one žarke, kojom te se pojezja Martićeva razžere. To mašta, to srce, to jezik; sve je osobito, sve jedro i oblovito, sve majstorski. Istina, nije Martić u svim svojim pjesmotvorim onako kao u Obrenu, pa navlaš u Vukaloviću uspjeo. Tomač je bit uozrok i psiholožki. Ta i Alapović pjeva: „Sunca nosi potlačenoj raji!“

Al nè raja da je u slobodi,
Veče ko izmet bez volje i misli,
Da nevidom gorem robstvu vodi...“

Tko je taj, ne treba naglasiti, pa gdje će ti n. pr. da pjesnik pjeva te oslobođenje i te božnje junake isto onako uživšeno, kao one, što mroze za vlastiti dragi prav svoj... No i u najslabijem pjesmetoru Martićevu, a taj je, po mjestu suda, — Posjednici Bosne i Hercegovine, nadješ stihova, koji ipak odaju genija. I fra Grge se još pod stare dane uverio od onj Preradović:

„Tko se radi kom ti ne ugodni,
Tko l' ostari kog ti neprevari?...“

Da, i njega je prevarila nada, jer mislio svoj narod vidjet preporoden, al raja jedna opet u robstvo. — Martić je naš velikan! On je uz to da nije kroj i ciele Bosne ponosne. Eto mu se odvuljio u slavu ustavotak zaklada. Misao dobra, al spomenik, spomenik vapo Osvetnik! Kako bi to ljepe bilo, da i Sarajevo obnjava Grgin dični lik, ko što obasjava i Zagreb lik fra Andreja. Redožrava bosanskih Franovaca diže se može kao i ona u Dalmaciji presv. Odkupitelja.

Prva Martićev, a druga svojim Kačićem uz rano preminulog Despota. — Željet je samo, da im nadaju i u zamjenike, a narod hrvatski obima znat će i svoju harnost pokazati! Mlađosti draga! Kad koraknem putem svojih pradjedova, kad te ogriju traci svete kriestope, kad zagrizi lijevu našu knjigu, ti Martićeve Osvetnike uz dušu drži. Kad koraknem putem svojih neumrila našeg Radovana, pa se tad nadaj bolj sredi i ljepej budućnosti nesretne domovine svoje! Na mladjenju svet ostaje; na tebi dakle mlađosti draga, ostaje i jadna domovina hrvatska. — Svi dobrovi sveta mladost su najbolje, jer znali da je ona ko proljeti cvjet pun nadja i zlatnih želja. Daj zamiriši i ti rodu svom, cviete mili; otresi se svagdanje rječkavica pogubnoga, zamri travičku svoga dobara, od nje stvari himnu-vilčaju svete ljubavi i žarke slobode; zaori pjesmu pobjednicu, pjesmu uzkršnuci! Da dopreš do tog, čitat Osvetnike!

Na Božić izpod Proloža.

Marten Villinčević.

ZADNJE VIESTI

* Australski delegat na konferenci u Alges-
ru izjavio je, da austrijski interesi u Maroku nisu
nipošto nezmatni i da je radi zaštite tih interesa
neobhođno potrebit uslov otvorenih luka.

* Car Franjo Josip u pogledu izborne reforme
izjavio je pred deputacijom Rusina, da će vladu u
tom pitanju uzeti u strogi obzir prava i interes
svih narodnosti. Vidjet ćemo, kako će se vlasta od-
zvati toj pravednoj želji vladara.

* U Rimu je bilo bučnih izkaza na 22. o.
mj. t. j. na obiljetnicu dneva, kad je bukvala revolu-
cijska u Rusiji.

* U Tarnovici Wensi kod Nadvorine u Galici
došlo je da krvava okršja između vojske i
rusinskih seljaka, koji su tu držali svoju skupštinsku
uzprkos vladinoj zabrani. Pet je osoba, a izmedju
njih i občinski glavar, težko ranjeno bodežem.

* U Tursku se je izjavila proti srpsko-bugar-
skom carinskog saveza i zaprijetila Srbiji, da ne
ratificirati tursko-srpski trgovački ugovor, ako cari-
nski savez s Bugarskom bude definitivno sklopljen.
I opet njemačko maslo! Što bi se tu Turska isla
miesati, da nije afera iz Berlina?

* U Hamburgu je nastao opet mir. Sasvim
tim policija zabranjuje još uvek svaku sastajanje.

* Na brazilijskom krstašu "Aguilabian"
nastala je nekidan u jednoj maloj južnoj luci Rio
Janeira silna eksplozija. Brod je potonuo. Veli se
da je saglavilo preko 300 osoba.

* Uslijed prekinuća diplomatskih odnosa iz-
među Francuske i Venezuele i uslijed prisilnog
izgonu francuzskog predstavnika Taigny-a, predsjed-
nik Venezuela Castro prijet, da će pucati na sve
francuzke ladje, što se pokazu prema Graironu. Me-
đutim se javlja, da je Francuzka odspolala već
nekoliko ratnih lada u venezuelske vode, da
okupira i blokira carinske ureds. Polozaj je težko
izjaviti, ali se učka pučanstvo proti francuzima.

* Pogovara se, da se već od polovice studenoga
pro. god. nezna ništa za ruske vladivočaste krstaše
"Gromoboj", "Bogatir" i "Rosija". U ono dana
izđoje iz Vladivostoka, da krenu put izločne obale
Japana, praćeni flotilom torpiljarka, koje su morale
potrošiti krstaše, kad bi se momčad na njima bila
pobunila. Od onda do danas nema o tim brodovima
ni glasa ni traga.

* Persijski šah namjerava takodjer dati sv-
oj državi ustav. Ne će ga dati od svoje dobre
volje, već radi nemira, što priete državi uslijed ne-
zadovoljstva u pučanstvu.

* Japanski proračunski bilanc, prikazan par-
lamentu, prikazuje deficit od 180 milijuna yena. U
Japanu vlada užasan glad.

* Ruska je vlasta pristala na predlog japan-
ske vlade, da Motomoto, predstavnik japanskog u Parizu,
bude opredijeljen kao japanski odaslanik u Petro-
gradu. Tako su opet upozastavljeni diplomatski od-
nosiši između ovih država.

* U Nabrežini kod Trsta započeo je na 23.
o. m. željezničarski pasivni otpor radi odputa
nekih željezničara. Odpor se je mahom razširio u
Trstu i Gorici.

* Objedoljan je trgovački, carinski i plovit-
ljeni ugovor između Njemačke i Bugarske.

* Pri izborima u Englezkoj izvođenje liberalci
nečekivano pobjedili.

* Ministar predsjednik Gauths znoji se, ka-
da bi sastavio parlamentarno ministarstvo. Uz
sto muka. Još nije u tom podhvatu u ničemu uspio.

* Za Bosnu i Hercegovinu oduzet je postde-
jatelj beogradskom listu "Politika", jer je oštvo
kriticirao sastavnu jedinicu.

* Hrvatska vjesničarska banka u Dubrovniku
odlučila je — kako doznaće slijepi "Sloboda" —
da čini prije u Slijetu osnove jednu filijalu.
Tako bi ovu banku sa svojom centralom u Dubrov-
niku, te podružnicama u Šibeniku, Zadru i Slijetu
uspjela novčano glavnju tržišta Dalmacije u jedan
čas male raztraktne kapacitete i stvoriti prilične obr-
avne proti sve više prodirućem tudijskom kapitalu.

* U Imotskom, Benkovcu i u još nekim u
jedinica dalmatinskog zagorja bit će smješteno
skoro vojničke posade.

Priobćeno *)

Neka javno mnjenje sudi, kakove izvesti-
će šalje osiguravajući zadružnu "Croatia". Ne-
davno sagradio sam blizu radokopa u Velenju
jednu kuću dugu 12, široku 8, a visoku 4 metra.
Sprieda, su jedna vrata sa kamenim prazin i dva
prozora, a zada jedna vrata s kamennim prazin i dva
manja prozora. Unutra, kuća bijaše razdijelje-
na oštrom od kamena preko sve duljine, a jedna
vrata na istome oštumu. Bila su ukupno ova pomje-

šća: soba, kuhinja, konobica ukopata 2 m. i po-
nješće za kremu. Sve bijaše požbukano, dobrom
japnjom i criptom pokriveno. Na lastavicom 2 pro-
zora i kamenim prazinom. Sve je bilo obezbijedeno
za 4 hiljadu kruna.

Dne 2/12 pr. god. bijaše straži radnika na
radokopu a tu istu noć desila se prigoda, da je
ista kuća sva izgorila. Bijše privremeno unajmlje-
na za stanovanje (dočim su oni držali i sieno za
konje) poslovodji društva "Società anonima per
l'utilizzazione delle forze idrauliche di Dalmazia".
a taj poslovodži zvao se Bruglia. Kako se je desio
slučaj? nehotice ili hotimice: za moj prvič ili
Bruglia (koji je čestokrat imao prijetja od pre-
vozilaca materijala; dapaće jednom umalo da ne
bijaju komavanjen. Više tužba on je podigao proti
takovim pri sudu). No kako bilo da bilo, meni ni-
je poznato ništa!

Ravnateljstvo odgovara, da po ustanovi vje-
stiske zgrada je bila obezbijedjena za četverostruku
više, to je da je počet učinjen zlobnom namjerom
koristi i radi toga, da gubim pravom na odstetu.
Obvezbidiši kuću praznu za višu vrijednost
nego u istinu vrijedi, nema nikakva smisla, jer
državu ne odmjerava izplatu naprava svoti osje-
guranom, nego naprama mjeri našaste stote. Tu se
neda ništa zatajiti, jer ima metar pa lasno je
izmjeriti; zna se koliko vrijedi kamen, klak, pržina,
prazi, drva, stuket, inkartit itd. Do nesuglasja
ne bi se došlo, i kad bi društvo szidalo zgradu,
kakova je bila prije požara.

Koja je onda korist u tome, ako imaš kuću
na izgorenju zidu mjesto na zdravu?

Kad bi se radio o takoj felj ljudi, mislim,
da bi se bilo dalo udesiti nešto drugo, n. pr.

NB. 1. Ja inadem u Oklaju jednu kuću na-
jedan pod sa pridruženom kuhinjom, dugu 30 m.
Prizemno pomješće sastoji od duvana, pisare i 4
pomoćne za gostionu; na podu inadem 5 soba i
kuhinju. Kuća, predmeti dučana i pokutstvo obe-
zbijedjeno je 400 kvarata žita.

2. Inadem drugu kuću u pridvorju na jedan
pod dugu 15 m. U prizemlju konoba, a izpod
konobe gusterma. U konobi je obezbijedjeno vino
i rakija 100 hl. Na podu, koji služi za magazin
obvezbijeđeno je 400 kvarata žita.

3. Imadem u istom pridvorju prizemnu ku-
ću dugu 40 m. s 5 lastavicama prigradenu: za po-
jatu, štalu, magazin, pekaru i kuhinju. Kuću je
obvezbijeđeno sa pokutstvom i pojata sa sienom.
Nu uslid nerodnih godina u ovim zabitinim mje-
stinstvima radje se strašno poklekle, te daudana nema
u mene ni osni dio predmeta obezbijedjenih: u
konobi mjesto 100 hl. vina i rakije nema već jedna
bačvica, u magazinu ni jednoga zrna žita, u
pojatu mjesto 2000 oka sienar, nema već 8 bala
uzetih kod gosp. Mihe Čovića.

NB. Po drugi put: sve navedeno jest obvez-
bijeđeno kod istoga društva "Croatia", na koje se
plaća godišnja premija od 2403 K i koja je pred-
plaćena glavnome zastupništvu u Pulju sa šekom
4/7 1905. b. 861.970.

Pokretnine, pa bilo ih čudo ili malo, posle
pozara slabu se daju konstatirati.

NB. po treći put: sve navedeno kućiste nije
nikom unajmljeno, stoji bezkorisno za vlastinu,
nema u njemu ni 1/8 osiguranih predmeta, pa
ipak ostade sve zdravo; samo vlastnik je, da to-
liko okoristi sebe, podmetnu palež jednoj knuci,
tako malene vrijednosti, koja je obezbijedena je-
dino kao zgrada i na koju jedinu crpe se najam.
Nu mislim, da tko iole pameti imade, ne može
pojmij, da bi tu bio kakav prekršaj zlobne namjere.

Zađ mi je od našega hrvatskoga osigurava-
jućeg društva primiti takovu pljusk. Za dalje
postupke predao sam star u ruke moga odvjet-
nika, koji će za odstetu, potvoru i uvriedu dati
stvar nadležnom sudu.

Oklaj, 18/1. 1906.

Luka Škvorl.

NAŠE BRZOJAVKE.

BEĆ 27. Između Andrassy i ministra rata Pit-
reicha postignut je stvarni sporazum. Očekuje se, da
kraju ovladu Andrassy na dogovaranju s koalicijom.
Kossuth pak izjavljuje, da je Andrassyeva akcija pod-
zeta bez nalogu sa strana koalicije.

SOFIJA 27. Trgovačka se je ovdje osniva komora iz-
javila simpatično za carinski savaz sa Srbijom i obe-
čala svoju podršku trgovcima i vlasti.

BEĆ 27. Andrassy je imao jučer po podne audi-
ciju kod Pitreicha, koja je trajala dva puta sređena.
Pitreich je učestvovao u audienciji.

BIARITZ, 27. Na 25. o. m. zarčio se knez Al-
fonso Battenberg.

TARNOPOL, 27. Ovdje je buknuo seljački ustanak.

PETROGRAD, 27. U Batumu je sada sve mirno. U
Kavkazu revolucionari su pučili u vojnike vlakove.

Revolucionari izjavljuju, da je Prostorowski bio
nehotično ubijen.

Vlastnik, izdatelj i odgovorni urednik: VLADIMIR KULIĆ
Tiskarnica Ivan Staglinić — Šibenik.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovština, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrstne, a već od mnogih priznate u svim veličinama **svieće od pravog pčelinjeg voska**, kao i finog erkenov tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. misterija prima se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove maloge u što kraćem roku, obvezom najpomnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S velepoštovanjem

VLADIMIR KULIĆ

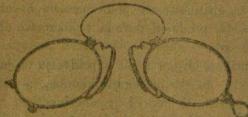
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Zlatarija Antuna Vučića

Šibenik (Glavna ulica)

Izbor svakovrstnih zlatnih i srebrnih predmeta, kao i dragocjenih kamenja. — Kupuje staro zlato i srebro uz najvišu cenu. — Veliki izbor ljeplih galantariaj pravog kinežkog srebra.

Skladište svih vrsti stakala za uzdržanje i poboljšanje vida, finih dalekozora, toplojmera, tia-komjera itd. — Primaju se i popravci uz najumjereno cene.

Svaki trgovac, koji ne oglašuje svoju robu, ustupa mjesto svojim takmacima, koji oglasuju.

VAŽNO ZA DJECU!

Jedan od najboljih načina, da se **dječa sačuvaju zdrava**, da im se **poboljša krv i ojačaju pluća** jest davati im više puta na dan meda, ili sime, ili s kruhom i s mlijekom. — Preporuča se i starijima proti nazebam.

Cista naravnog meda po 60 novč. klg. može se dobit samo kod

Vladimira Kulića.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

(Centrala u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)

obavlja sljedeće poslove:

Frima novac u svrhu ukamačivanja na uložnice i blagajničke doznačnice, te uz potvrdu na tekući ili na ček račun.

Preuzima vrijednosne papire i ine vrijednote u počinjanu. Preuzima u svrhu naplate mjenice, naputnice i čekove za našu državu i za inozemstvo.

Daje predužnove na vrijednosne papire, zlatni i srebreni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, naročito sve vrsti državnih i privatnih srčaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijskih papira, začinova prioriteta, obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i inozemstva.

Unosičuje izvučene srčake, zadužnice i dospijeli kupone, te nabavlja nove konske arke. Provadja osiguranje proti tečajnom gubitku izričanih srčaka i zadužnica.

Obavlja vinkulaciju i devinkulaciju svih vrsti vrijednosnih papira, polaz vojniško-ženitbene i sve druge jamčevine u vrijednosnim papirima, te provadja konverzije.

Izvršuje izplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.

Ekomptira mjenice, naputnice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese za svu vfučenja. — Obavlja bezplatno reviziju svih srčaka naše države i drugih u njoj dozvoljenih. — Osim toga obavljati će i sve ostale transakcije, koje zasijecaju u bankovnu struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve potanje obavesti daje rado usmeno i pismeno.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

Jadranska Banka

u Trstu

Bankovne prostorije u
ulici Nicold Macchiavelli, br. 26.

započela je svoje poslovanje, te

obavlja sve bankovne i mjenične poslove; ekspomptuje mjenice, daje predužnove na vrijednostne papire, kao i na robu lezeću u javnim skladistima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebreni novac, te banknote, i umovene kupovne i izričane papire uz najpovoljnije uvjete. Izdaje doznačke na sva glavnja trista monarkije i inozemstva, te otvara vjerojatne izprave (dokumente) ukreavanja.

Prima novac na stedioničke knjižice u tekuci i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvajestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

MALJOLJI I MAJEFITINJI
ŠIVAKI STROJEVI O.O.O.
"SINGER"
MAJNOVNIH SISTEMA O.O.O.

DOBIVAJU SE SARO U SKLADIŠTU
ŠIVACKI STROJEVA "SINGER".
IVAN GRIMANI - ŠIBENIK.

VELIKO SKLADIŠTE POKUĆSTVA

A. DELFIN

ŠIBENIK (Glavna ulica)

obskrbljeno je raznim krasnim okvirima, ogledalima i tapecarijom. — Velika izrada - narodnih škrinja -

Naručbe se izvršavaju najvećom točnošću. Ciene umjerene uz najpovoljnije uvjete. o o o o o

Štovanom občinstvu preporučujem upotrebljavanje MAGAZINOVE SMREKOVAČE, koja okrjepljuje želudac, razgrijava žive, zaustavlja proljev i lieči od groznice, tifusa, humjavice i t. d.

Samo čista, odlikovana „Smrekovača“ dobiva se kod distilera

RISTA P. MAGAZINA
Šibenik (Dalmacija).

Drogarija Vinka Vučića Šibenik

(prije A. Janakovića)

preporuča svoj bogato obskrbljeni dućan raznim ljekovitim mirodijama, predmetima iz gume, svakovrstnim mineralnim vodarža, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nužnih za bolestnike.

PROTI SLABOĆI DJECE I ODRASLIH
proti plućnim bolestim, žlezdam, škrofolozi itd.

Prirodno bakalarovo ulje

CLARKSON BR.S

zgostovljeno u Newfoundland-u

Ovo bakalarovo ulje, koje propisuju prvi medicinski autoriteti, mora se svim do sada poznatim vrstim predpostaviti; te i radi luke probave i ugodnog ukusa veoma je preporučivo u svim onim slučajevima, u kojim ličenik želi postići okrjepu cijelog organizma, kao i povišenje tjelesne težine, poboljšanje sokova i čišćenje krvi.

Čuvat se treba od naličnosti. —

Zahtjevati se mora naročito CLARKSON BR.S ULJE OD BAKALARA.

— Ciena za svaku flašu Kr. 2. —

— Sandučić od 6 flaša Kr. 10. —

Glavno skladište za Dalmaciju, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu: C. RUGGERI, Ljekarna k sv. Antu od Padue ŠIBENIK.

LÖZE

dalmatiuske, navrnuće na američkoj podlozi, pripravljaju za jesen g. 1906. za okuženo područje

PEČENKO I DRUG

Komen - Primorsko.

Ciene su:

Navrtci na rupestris monticola 1000 km. K 120	
" aramon × rupestris b. l. "	" 140
" riparia × rupestris	" 140

Naručbe primaju se do 31. siječnja g. 1906. - Sa naručnom zahjevom se 20% kapare.

Tko želi baš svoju lozu, može poslati poštom mladike srednje debeljine.

Ja ne poznam

bolje i uspješnijeg medicinskog sapuna do davnog prokušanog

BERGMANNOVA LIER-MLIEČNOG
SAPUNA

(LILIENMILCHSEIFE)

od Bergmanna i dr., Tešchen na/L. kojim se njeguje koža, kojim se osobito uklanjam s nje lječne plegice i s kojega lice dobiva nježnu boju.

Predplatno komad 80 para
u Drogariji Vinka Vučića - Šibenik.